

Համարել, այլ մի փոքրիկ քաղաք, չունի իր սե-
փական բժիշկ. խօսելով շատ ենք խօսում սեփա-
կան բժիշկ ունենալու անհրաժեշտութեան մասին,
բայց ոչինչ չենք անում: Պէտք է չնորհակալու-
թիւն յայտնենք գաւառական բժշկի օդնական պ.
Գ. Նրիցեանին, որը ամբողջ օրերը չը ջում է բոլոր
աղքատների տները և ծրիապէս բժշկական օդ-
նութիւն է հասցնում հիւանդներին:»

Բօրչալու գաւառից մեզ ուղարկված են հետեւալ թւանշանները։ Անցեալ 1887 թւին այդ գաւառում սպանված մարդկանց թիւը համում է 60-ի, որոնցից մի քանիս կանացը են։ Մրանք բոլորն ել բժշկական ամսդամահատութեան են ենթարկված։ Կարծիք չը կայ որ մի 20 հոգի էլ ծածուկ սպանված կը լինեն, որոնք վարչութեանը յայտնի չեն։ Նոյն տարվայ ընթացքում սպանված են մօտաւորապէս 10 հոգի աւաղակներ։ Վիրաւորվածների թիւը համում է նոյն տարվայ ընթացքում՝ 113 հոգու, որոնք բժշկական վկայական ստացած են։ Նոյնքան ել կը լինեն, որոնք վկայական ստացած չեն։ Ուրեմն միջին թւով բոլոր սպանվածների և վիրաւորվածների թիւը անցեալ 1887 թ. 300 հոգուց աւելի կը լինի։ Այս բոլոր սպանութիւնները կատարվել են գլխաւորապէս Բօրչալու գաւառի այն մասում, որ մեծ մասամբ մահմատականներով է ընակեցրած։ Ներկայ տարվայ երեք ամսվայ ընթացքում նոյն տեղերում սպանված են արդէն 18 հոգի։ Յոյս ունենք, աւելացնում է թղթակիցը, որ նոր գաւառապետի և պրիստուավի չնորհով այսուհետև սպանութիւնների թիւը կը քչանայ:

«Հիւսիսային գործակալութիւնը» հեռագրում
մեզ, որ Պետերբուրդի «Journal de St. Peters-
bourg» լրագիրը դրականապէս հեղում է բե-
գիական մի լրագրի այն լուրը, որով այդ լրագի-
րը հաղորդում էր որ իբր թէ ուռւաց Փինանսնե-
րի մինիստրը առաջարկութիւն է արել որ Ուռ-
սաստանում ան օն ի մ ընկերութիւնները կարող
են ստանալ կոնցեսիաները միայն այն պայմանուի,
որ ընկերութեան ակցիաները սեփականութիւն
լինեն միմիայն ուռւահապատակների: Ամեն օտար-
երկրեայ ընկերութիւնները, ասում է Պետերբուր-
դի լուսագրը, որոնք օրինազա ռաստատութիւն
են ստացել, վայելում են Ռուսաստանում իրանց
յատուկ բոլոր իրաւունքները, ինչ ազգութեան և
պատկանէին ընկերութեան ակցիոնէրը:

Մեղ ուղարկված է այս օրերս Թիֆլիսում լոյս
տեսած «կորած Մարգարիտ» վերնազրով մի վէ-
պիկ, հեղինակութիւն Ս. Փիլոյեանի: 175 երեսից
բարկացած այդ գրքի բովանդակութիւնը պատում
է գլխաւորապէս հերոսուհի Մարգարիտի շուրջը:

որը չը սիրած մարդուց ազատվելու համար փափ-
չում է. փախչելիս աղիկութեան ժամանակ
խեղամահ է լինում Սևանայ լճում, որից յետոյ
շուտով մեռնում է և նրա սիրած երիտասարդը
Գրքի վկան մասը խփապէս շատ թոյլ է, և
ունի մեծ թերութիւններ. բայց գրքի զիսաւոր
արժանաւորութիւնը կայանում այն նկարագրու-
թեան մէջ, որը պատկերացնում է Նոր-Բայազէտի
և նրա շրջակայ գիւղերի ազգաբնակութեան տը-
նային կեանքը, և այդ կեանքի աչքի ընկնող սո-
վորութիւնները, նախապաշարմունքները, ծէսերը
և հասկացողութիւնները։ Գրքի մէջ կան գիւղա-
կան կեանքի մի քանի բաւական աջող և ճիշտ
նկարագրութիւններ, տեղական բարբառով, որոնք
և այդ աշխատութիւննը ուշադրութեան արժանն
և բաւական հետաքրքիր են դարձնում։ Մեր երկ-
րի կեանքի ուսումնասիրութեան գործին այդպիսի
գրքերը բաւական օգուտ կարող են բերել:

Մեզ խնդրում են տպագրել հետևեալ նկատողաթիւնը. «Մեր քաղաքի բժշկներից շատերը մի քանի արարմունքները այնքան անհամակրելի են, որ անուշաղրութեան տալ չէ կարելի, մանաւանդ որ այդ շատ ծանր է նստում ոչ ունեոր մարդկանց: Հասարակութեան մէջ միշտ կարելի է լսել այն գանգատաները, որ հիւանդանոց գնականատեղ դիմել բժշկին չարժէ, թէև հիւանդանոցի մուտքը 30—50 կոտէկից աւելի չէ, որովհետեւ հիւանդանոցներում բժիշկները մի տեսակ անողութեամբ են վերաբերվում դէպի իրանց դիմող հիւանդները: Այդ անհոգութիւնը բնականաբար ստիպում է բժիշկներին դիմել ցանկացողներին գնակապէս նրանց բնակարանները, և այնաւեղ դիմել նրանց խորհրդին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆՈՐ ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

է թէ աղքատ է խորհրդի կարօտ հիւանդը։ Այդ ե-
րևոյթը, ի հարկէ կամայ ակամայ կարգելի շատե-
րին բժշկսերին դիմելու։

Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութիւնը վրձ-
ռել է մի իդական արհեստանոց բանալ Թիֆլի-
սում, և այդ միտքը անկասկած արժանի է հա-
մակրութեան։ Առ այժմ մենք յայտնի չեն այդ ար-
հեստանոցի կազմակերպութեան մանրամասնու-
թիւնները, բայց կարծում ենք, որ ընկերութեան
վարչութեան անդամուհիները այդ հիմնվելի ար-
հեստանոցը կը դնեն այնպիսի հիմքերի վրա, որ
նա օգտակար լինէր յատկապէս քաղաքի աղքատ
դասակարգին, թէ իր աւանդած ուսումով և թէ
ստացած արդիւնքի գործադրութեամբ։ Միայն,
ինչպէս մեզ հազորդում են, ընկերութիւնը շատ
քիչ նիւթական միջոցներ ունի արհեստանոցին
յատկացնելու համար, և յոյս ունի ծախսը ծած-
կել պատահական եկամուտներով։ Մեծ մասամբ
պատահական եկամուտներով մի որ և է հիմնար-
կութիւն պահպանել դժուար է, և Հայուհեաց ըն-
կերութիւնը շատ լաւ կանի, եթէ ամենից առաջ
իր եկամուտի աղբիւրները որոշի։ Այդ անել շատ

Հնչու է, քասր որ ընդպատճելում առ այս շաբաթից մի քանի ժամ գործ է կատարում՝ պահելով մի փոքրիկ դպրոց, որ կարելի է, — հաստատ աղբիւրներ գտնել՝ մի երկրորդ դպրոց, կամ նոյն խակ մի արհեստանոց հիմնելու համար. հարկաւոր է միայն աւելի եռանդ և գործ կատարելու աւելի ընդունակութիւն:

զինուորագրական ատեանները, և թէ ժողովուր-
դը մի փոքր աւելի ընտելացած լինելով զին-
որագրական դորձողութիւններին, անձշութիւն-
ները և խառնաշփոթութիւնները, որ անցեալ
տարի այնքան չատ էին, այս տարի մի փոքր
սահմանափակվել են, մանաւանդ որ ամենքը աշ-
խատել են զօկումենտներ ձեռք բերել և քիչքիչ
ծանօթանում են զինուորագրութեան կանոնների
հետ: Ներկայ 1888 թւին զինուորակոչին պէտք է
ենթարկվեն 1867 թւի ընթացքում ծնված ան-
ձինք:

«Մշակի» խմբագիրը դիտաւորութիւն ունի իր «Մի տարի» Շվեյցարիայում, վերնագրով յիշողութիւնները հրատարակել առանձին դրագով «որը բացի «Մշակում» արդէն տպված գլխների, կը պարունակէ իր մէջ և նոր, դեռ ևս չը տպագրմած ախներ»:

Յօդուա Զէյթունի հրկիզեալների ստացանք Ե-
րևանից, պ. Վասիլ Եղիազարեանի ձեռքով, այն-
տեղի երեսուն և երեք հոգի հայերի մէջ հանդա-
նակած 225 բուքլի: Նախկին 294 բուքլի 45 Կ-
պէկ գումարի հետ միասին կը լինի ուրեմն 519
ո. 45 կառէկ:

Մենք արդէն առիթ ունեցանք հաղորդելու, որ
կ. Պօլսում իր քաջազործութիւններով յայտնի
շահազար էֆէնդիին թիւրք կառավարութիւնը պք-
սորելու մտադրութիւն չունի, ինչպէս հաղորդել
էին Պետերբուրգի մի քանի լրագիրներ։ Այժմ

Պօլսից մնազ գրում են, այդ առիթով հետևեալը՝
«Շահնշապ էքինդի ստացաւ Պալայի բարձր աս-
տիճանը, անկէ վեր վիզիրութիւն կայ միայն....»
Զը լինի թէ այդպիսի վարձատրութիւնը շլացնի
Պօլսի մի յայտնի տեսակի էքինդիներին ևս....

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՏԻՍԿԱՆ ՆՈՐ ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԲԻԱՑԻՑ

Կ. Պոլիս, 29 մարտի

Հայոց ապահովագործակի զավակած քրասմբա
նոր մինխատութեան մասին դեռ նոր մի
թ տեղեկութիւններ ստացանք, որ մեզ զլա
էու հայոցուն հեռագործական պողախառնութիւն

է ըսել թէ օրուան մտատանջութիւնը
շի գերեզմանատան խնդիրն է։ Հանրա-
ռութիւնը մեծ է, և ժողովուրդը կը յու-
կայարն եթէ ի մօտոյ կարենայ տեղե-
ունենալ դարձուածներուն, պիտի վերա-
է այս հրամանը, զոր տուաւ անցեալ
ու այժմ հայ եկեղեցականութիւնն ամօ-
է, վասն զի մեղքերու ամենէն մեծը գոր-
կեղծաւորութիւնն կամ անցեալ տարի կեղ-
ին կամ այս տարի Աչջէն ելնել կարելի չէ
կեղեցականները Յարութիւն Պատրիարք
սեակը կը կարծեն թէ ժողովուրդն ալ ա-
գուշ իրենց ովաննաներ ընելով պիտի
։ Կը սխալին Ահաւասիկ պարագայ մը
կուտայ թէ աշխարհական դասը քիչ մը
րիութիւն ունի ի պաշտպանութիւն կրօ-
ն։ Թէ եկեղեցաւուններն

թիւն Պատրիարք մարտի 25-ին նամակը մը
Ռէշիկթաշի եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան
վկ կը կոչենք թաղական խորհուրդ) և կը
, որ գերեզմանատան ուկորները շուա
են, խորհրդակցելով գործադրութեան պա
վրա Քաղ. Ժողովոյ ատենապետին ո
ւայրին հետո Եւ որպէս զի ու է առար
մը չընէ Թաղ. խորհուրդը, Պատրիարքը
թէ արդէն գերեզմանի ուկորներու փո
թեան որոշումը հաղորդուած է Արքունեա
ատար Օսման փաշայի:—Գիտցած եղէ

տասխան տալ չըլլար;—Ասկայն Թադէ
ողը զիւրաւ զիուխ չը ծռէր և կանօնաւոր
խան մը կը պատրաստէ առ Պատրիար
ք: Այդ պատասխանը զեռ չեն խրկած, սա
կարենք թէ զժուարութիւններու յադ
պիտի խրկեն: Այդ պատասխանազրին մէ

աղ. իսորհուրդը նախ կը յայտարարէ թ
անները բանալու և ոսկորները այլուր փո-
ռ համար նախ պէտք է ո՞ր՝ կայսրը իս-
կամը տայ թէ կընդունի գերեզմանատունն
իլ, կառարկեն, եթէ կայսրը չընդունի գե-

—ուրեմն նախ կայսեր հրամանը լսենք:
առարկութիւնը կը խանգարէ շատ մը հա-
վասն զի Պատրիարք ու կուսակիցք կ-
ին, որ նախ ոսկորները փոխադրուին ո-
ղեգմանատունն իբր պարագ հող մը մի-
նձնեն Առունեաց, որով առարկութեա-

միար: — Տեսնենք թաղ. խորհուրդը պին
մայ իւր պահանջման վրայ:

ող մեծ գերեզմանատան մէջ այլ ևս թալլար: Թաղ. խորհուրդը կը փափագի, ոստնաւոր շրջապատ մը շինուի և Պէտքիթակին ննջեցելոց ոսկորոտիքն այնտեղ ամփա

առ առեւ Անհն առ շատ ոռոքեան ։

առարկությունն աղ զարդարությունը
արք Յարութիւնին և Ընկերաց, վասն գ
աշխ գերեզմանատունէն վերջ կարգը պիտ
րայի գերեզմանատան: Այդ գերեզմանն
ահագին տարածութիւն ունի և այժմ մօ
մինչև երկու միլիոն բուայի կարգէ, և այ

արժէ, վասն զի հողերու գինը կոտրած թէ ոչ շատ աւելի պիտի արժէ։ Կից անառաջան (որոյ պատմութիւնը գրած առաջին թւոյն մէջ) միծ զօրանոց ու ուն պէտք է այդ գերեզմանատունը։

ալ տարի ջանքեր եղան այդ մասին, բայց
իւնչ Արդ այժմ երբ կրօնական սկզբունք
են ու և է պատճառաւ, կը ջնջեն նաև ժամանակի
ողի ողին, այն ատեն գերեզմանատառ
ըը բաց են, ուզողը կրնայ ներս մտնեն
կարգը պիտի զայ թերայի գերեզմանատառ
հանջելու Ե՞րբ. այս տարի, գալ տարի խո
ը, այդ պարագայներէն ունի կախում: Իսկ
այսի Թաղ. խորհուրդն այդ վտանգին ու

